

Llengua catalana 10
Competències bàsiques

Pàg. 2

1.
Estan formades per més d'una paraula,
són paraules compostes.

Mini-faldilla para-sol
Para-brisa grata-cel

2.
Mini: petita faldilla: peça de roba
Para: parar sol: estel
Para: parar brisa: restes
Gratar: fregar, fortament cel: espai obert

3.
Paracaigudes / celobert / portamines /
malcarat

Pàg. 3

- 4.
- Trencanous → Persona encarregada de vigilar i guardar els boscos d'una contrada.
 - Obrellaunes → Drap per eixugar-se les mans.
 - Guardabosc → Sistema de comunicació i transport en el qual els trens de passatgers i de mercaderies circulen per un, dos o més carrils o vies fèrries.
 - Parabrisa → Instrument, generalment en forma de tenalles o pinces, per trencar nous, ametlles, etc.
 - Eixugamà → Làmina de matèria transparent disposada a la part davantera de la carrosseria d'un vehicle.
 - Ferrocarril → Estri per obrir llaunes de conserves.

5.
Obre-llaunes / guarda-bosc / para-brisa /
eixuga-mà / ferro-carril

6. Resposta oberta.

Pàg. 4

- 1.

Els cotxes fan esses per esquivar el gos encantat al mig de la carretera, toquen la botzina, **dos** cotxes xoquen, un altre s'atura per veure què passa, un altre va a l'altre carril i el que venia pel seu carril l'esquiva, però xoca amb els **primers**, fa una giragonsa terrible i s'encasta a la cuneta. Total: **set** cotxes escampats amb les botzines sonant alhora!

2.
16: setze
43: quaranta-tres
8: vuit
22: vint-i-dos
12: dotze
19: dinou
100: cent

3.
Vuitanta / vint-i-quatre / cent dotze /
cinc / quaranta-dos / cinquanta-set /
noranta-vuit / trenta-cinc

4. Resposta oberta.

5.
Zero, cinc, nou, tretze, vint-i-cinc,
quinze, vintena.

Pàg. 5

6.
Una autopista / uns camions / uns
peatges / unes carreteres – dues
carreteres

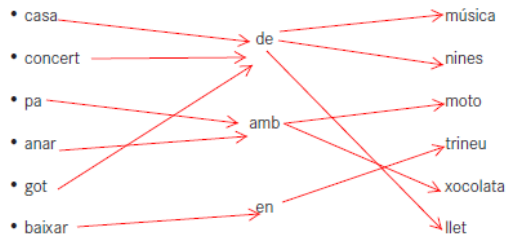
7. Resposta procedimental.

Pàg. 6

8.
Alguns cotxes passaven de pressa en
una direcció. D'altres, en una altra. Dos
camions enormes i sorollosos van
avançar brogint.
Després va passar un home en bicicleta.
Tot seguit, un altre camió.

–Creuar el carrer tot sol, encara que sigui estret, no és com creuar-lo amb un adult –va dir en Tarik.

9.

• Les **preposicions** són paraules que relacionen altres **paraules**.
Algunes preposicions són: **de, amb, en**.

10. Resposta oberta.

Pàg. 7

1.
Clientela / tallador / tisorada / pesar / pagament

2.
Carn: carnisser, carnisseria
Bacallà: bacallaner, bacallaneria
Peix: peixater, peixateria
Pollastre: pollastraire, polleria
Fruita: fruiter, fruiteria

Pàg. 8

3.
Tomàquet / oliver / costella / pruner / fresc / taronja / ou / sardina

4.
Figa: figuera
Arbre de la família de les moràcies.

Bolet: boletaire
Persona que cull bolets, especialment si és per vendre'ls.

Botifarres: botifarrer
Persona que fa botifarres.

Musclo: musclaire

Persona que pesca musclos o que en ven.

Mongetes: mongetar.
Camp plantat de mongetes.

Pàg. 9

5.
Llimona: llimonada
Llet: lleteria
Sucre: sucrera
Pastís: passtiser

6.
1. Cansalader
2. Mantegueria
3. Melonar
4. Salmonat
5. Fruitera
6. Herbolari

Pàg. 10

7.
Agudes: cigró, pebrot, calamar, pernil, marisc.
Planes: pastanaga, plàtan, préssec, pèsol, ametlla.
Esdrúixoles: nècora, alfàbrega.

8.
• Les paraules **agudes** s'accentuen quan acaben en vocal, vocal + s, **-en, -in**.
• Les paraules **esdrúixoles** s'accentuen sempre.
• Les paraules **planes** s'accentuen quan no acaben en vocal, vocal + s, **-en, -in**.

9.
Maracujà / xirimoia / iuca / litxi / papaia / guaiaba

Pàg. 11

1.
Re-partir / des-comptar / trans-metre / avant-braç / im-pressionant / des-ordre / re-transmetre / ex-jugador / im-pacient.

2.

Refer: Fer de nou allò que havia estat desfet.

Destruir: Desfer (allò que és construït).

3.

im-: Que no és.

avant-: Que és abans.

trans-: Enllà, a través de.

re-: Tornar a..., repetir.

ex-: Separació, acció contrària a.

des-: Cap a fora, des de.

contra-: Que és oposat.

Pàg. 12

4.

Aquest matí, els nens i nenes de l'escola s'han reunit al pavelló per celebrar el dia dels jocs. Aquesta diada és molt especial per a tots, sobretot per aquells als quals els agrada jugar, per als que practiquen algun esport, etc. A la celebració han jugat a aquell joc que fa uns quants dies havien practicat a les aules.

5.

És a prop meu				És lluny de mi			
singular		plural		singular		plural	
masculí	femení	masculí	femení	masculí	femení	masculí	femení
aquest	aquesta			aquell	aquella		
		aquests	aquestes			aquells	aquelles

6.

Aquelles nenes / Aquells escacs /

Aquestes cartes / Aquest cotxe / Aquell ós de peluix

Pàg. 13

7.

La G sona com GAT: ganivet, gola, gust, gallina, Agustí, investigar, botiga.

La G sona com GENER: gelat, Gerard, girafa, gerra, vigília, pàgina, àngel.

- La **g** sona com **gat** quan va seguida de les vocals **a, o i u**.

- La **g** sona com **gener** quan va seguida de les vocals **e i i**.

8.

S'escriu amb J: esponja, julivert, objecte, pluja, ajuntament, pijama.

S'escriu amb G: segell, agència, gitano, egipci, fageda, germana.

- S'escriu **g** davant de les vocals **e, i**.

- S'escriu **j** davant de les vocals **a, o, u**.

Pàg. 14

9.

joc: cert

goril·la: fals, s'escriu goril·la

gòia: fals, s'escriu joia

ginebra: cert

jaqueta: cert

jent: fals, s'escriu gent

tarjeta: fals, s'escriu targeta

10.

Ginesta, jardí, Gemma, gel, joventut, geniva, juliol, Jesús.

11.

- Dels bons menjars, primer que la boca en tasta el nas.

- Gats amb gats no s'esgarrapen.

- L'escudella de pagès és el plat que atipa més.

- Vol de mosquits, pluja tot seguit.

- Val més taronja i magrana que passar gana.

- Qui matineja més temps feineja.

- Gota a gota el mar s'esgota.

Pàg. 15

12.

S'escriuen amb TJ: platja, lletja.

S'escriuen amb TG: metge, Sitges, rellotge, imatge.

13.

Jutgessa / allotjar / fetge / pitjor / missatge / trepitjar.

14.

Formatge / mitjons / metge / petjada.

15.

Setze jutges d'un jutjat mengen fetge d'un penjat.

Pàg. 16

1. Resposta procedimental.

2.
a, c, e, d, f, b.

3. Resposta procedimental.

Pàg. 17

4.
Quatre persones.
És doctora.
És un cuiner.
A l'esquerra.

5.
Actor: Persona que interpreta un dels personatges d'una obra teatral, cinematogràfica o televisiva.

Bomber: Persona que forma part d'un cos organitzat per extingir incendis i per a dur a terme diverses tasques de salvament.

Infermer: Persona que té cura dels malalts o dels ferits als llocs on aquests són normalment atesos.

Paleta: El qui treballa en la construcció o en la reparació d'edificis.

Pàg. 18

6.
Alcaldessa, anglesa, jutgessa, princesa, comtessa, xinesa, metgessa, pagesa, portuguesa, marquesa.

7.
A l'escola ha arribat una nena nova que és pakistanesa.
Aquest matí hem anat a l'ajuntament i ens ha rebut l'alcaldeessa.
La meva rebesàvia era una baronessa i vivia en un palau.

8. Resposta oberta.

Pàg. 19

9.
Riu: riuet, riuàs
Llibre: llibret, llibràs
Panxa: panxeta, panxassa
Moto: moteta, motassa

10.
Taula: tauleta, taulassa
Pedra: pedreta, pedrota
Sol: solet, solàs
Peix: peixet, peixàs
Pota: poteta, potassa
Llengua: llengüeta, llenguassa

11.
Ullerotes / homenet / gosset / sabatotes / ossàs / caseta

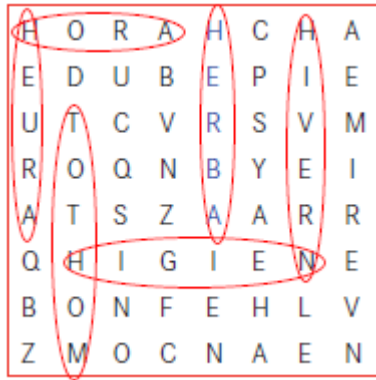
Pàg. 20

12.
El meu germanet petitet s'ha trencat una cameta mentre corria pel caminet.
El meu germanot petitot s'ha trencat una camota mentre corria pel caminàs.
En Pere té un cotxet esportiu amb rodetes enormes i unes portetes que s'obren cap amunt.
En Pere té un cotxàs esportiu amb rodotes enormes i unes portotes que s'obren cap amunt.
El gosset dels veïns es passa el dia gratant la porteta del garatge.
El gossot dels veïns es passa el dia gratant la portota del garatge.

13.
Gos / plat / sabata / vent / taula / pilota.
Veuota / moscota / manota / herbota / cadirota / ocellot.

Pàg. 21

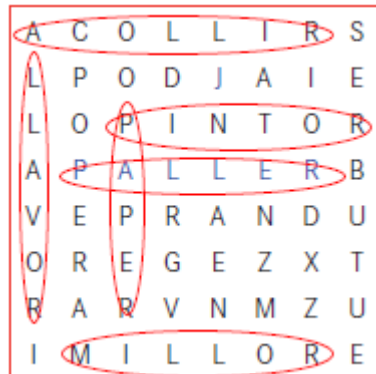
1.
Hora, heura, herba, hivern, higiene, tothom.

2.
La h.
Tothom.
3.
Alhora / herba / humil / vehicle /
hemisferi / hereu / helicòpter / subhasta.
4.
Les plantes viuen més bé a l'hivernacle.

Pàg. 22

5.
Acollir / llavor / pintor / paller / paper /
millor.

6.
La R.
7.
Cuiner, pintor, calor, pensar, jugador,
color.
8.
Professor, mocador.

Resposta oberta.

Pàg. 23

1.
Llibres, revistes, ordinadors.
Resposta oberta.
2.
Ali Babà i els 40 lladres
El llibre de la selva.
Peter Pan.
L'illa del tresor
Harry Potter i la pedra filosofal
La volta al món en 80 dies

3.
Aventures: *Sant Jordi mata l'aranya*
Por: *En Joan sense por*
Intriga: *Pere i el llop*
Romàntics: *La Blancaneu*
Humor: *El Rei del cul vermell*

Pàg. 24

4. Resposta procedimental.
5. Resposta model.
Mestre, música, Giuseppe, casa,
aeroport.
6.
Llibre / lectura / biblioteca / conte /
enciclopèdia, diccionari / atlas / còmic.

Pàg. 25

7.
Amor, amorós; diversió, divertit;
informació, informatiu; silenci,
silenciós.

Nom	Adjectiu
aventura	aventurer
amor	amorós
por	poruc
màgia	màgic
comèdia	comediant

9.
Llibre / biblioteca / diaris / estanteria

Pàg. 26

1.
tu corres, ella neda, nosaltres ballem, jo patino, ells salten, vosaltres camineu, ell esquia, elles naveguen

2.
Jo corro / tu nedes / ell o ella patina
Nosaltres saltem / vosaltres balleu / ells o elles caminen

3.
• **Ella** pretén arribar al cim de l'Everest tota sola.
• Ja et dic que **jo** estic disposat a acompanyar-te a fer la cursa.
• A **nosaltres** ens agradaria molt anar a patinar sobre gel.
• Crec que **vosaltres** esteu una mica bojós d'anar a banyar-vos a la platja amb el fred que fa.

4.
En sortir de l'escola, **jo**, en Marc i la Laura ens quedem a practicar bàsquet a l'escola. El monitor es diu Màrius i és molt alt. De vegades, **ell** s'enfada amb **nosaltres** perquè no l'escoltem. Llavors, fa sonar el xiulet molt fort, i, si no li fas cas, et diu:

- **Tu**, vés a fer tres voltes per la pista corrent.

Jo, per si de cas, m'intento portar bé. La Laura i en Marc de vegades es despisten, i llavors **jo** els dic fluixet perquè en Màrius no em senti:

- Ei, **vosaltres**, calleu o us tocarà córrer.

Pàg. 27

5. Resposta oberta.

6. Resposta procedimental.
Jo, tu, ell, nosaltres, elles.

Pàg. 28

7.
La meva mestra d'educació física és campiona de Catalunya de judo.
Ella és campiona de Catalunya de judo.
L'Eduard, la Salma i jo anem a córrer una estona amb els patinets.
Nosaltres anem a córrer una estona amb els patinets.

Els teus companys de classe i tu mai no ens deixeu jugar a futbol.
Vosaltres mai no ens deixeu jugar a futbol.

Les meves germanes volen demanar als Reis una bicicleta de muntanya.
Elles volen demanar als Reis una bicicleta de muntanya.

8. Resposta oberta.

Pàg. 29

9.
el vostre guant la meva samarreta la nostra genollera
el seu banyador la teva pilota

10.

	1a persona	2a persona	3a persona
Singular	el meu banyador la meva pilota	el teu casc la teva tovallola	el seu mallot la seva genollera
Plural	els meus guants les meves bicicletes	els teus esquí les teves samarretes	els seus bats les seves raquetes

11.
Les teves rodes / els seus bumerangs /
les nostres boles / les vostres pales

Pàg. 30

12.
Salar, raspallar, cargolar, tapar, cantar,
xopar, adobar, voltar.

13.
Ratllar, alegrar, oblidar, planxar,
xisclar, provar, llimar, dubtar.

14.
Ensabonar / enverinar / encistellar /
engabiar / enviar / encadenar.

15.
Arraconar / agenollar / acostumar /
aconsellar / aprimar / allargar / aterrar.

Pàg. 31

16. Resposta oberta.